

Název: Vliv daňových pobídek a přímé státní podpory na inovační aktivitu podniků

Autor: Ing. Petr Svoboda

V Evropské unii jsou vymezeny mantinely pro jednotlivé typy daní a některé z nich výrazně omezují autonomii členských států. Nicméně, v oblasti daňových pobídek a státní podpory investic je poskytnuta relativní volnost členským zemím (samozřejmě pokud tyto pobídky nenarušují jednotný vnitřní trh)². Je tedy dána možnost, aby tyto stimuly daná země využívala v pozitivním smyslu slova.

Budoucí disertační práce se bude zabývat větším seskupením států (OECD).

Z tohoto hlediska je okruh zamýšlené disertační práce vhodně zvolen, je aktuální a koresponduje se studovaným programem Ekonomika a management, obor Management.

1. Vědecký přínos a originalita práce

Vědecký přínos disertační práce lze spatřovat zejména v rozšíření základního regresního modelu na více nezávisle proměnných v porovnání s obdobnými studiemi, dále ve značném rozšíření počtu zemí, podrobených deskripci; originalita textu spočívá v komparaci dvou analyzovaných let (před, resp. po ekonomické krizi) a v použití jak tzv. tvrdých ukazatelů, tak i tzv. měkkých ukazatelů³ ve výpočtech.

2. Stanovení cíle a míra jeho splnění

Formulace a obsahové vytýčení cíle je adekvátní stupni kvalifikační práce.

Cílem předpokládané disertační práce je „...analyzovat vliv daňové podpory a přímé státní podpory výzkumu a vývoje a porovnat jejich efektivnost na základě toho, jak přispívají ke zvýšení relevantních výstupů soukromého výzkumu a vývoje“⁴.

Autor kromě tohoto hlavního cíle uvádí dalších sedm dílčích cílů, které jsou řazeny podle postupných kroků jeho výzkumu.

Cíl je jasně formulován a postup řešení (dedukuji ze stanovení dílčích cílů) je logický a odůvodnitelný.

Dle mínění oponenta byl cíl práce splněn.

3. Vhodnost použitých metod, metodologie, formální úprava

Vymezení cíle práce je věnována zejména druhá kapitola disertační práce⁵, třetí kapitola textu popisuje datové zdroje a metody zpracování disertační práce⁶.

Autor (i když to neuvádí) vychází z pozitivistické ekonomie a používá obecné vědecké metody práce typu analýzy, komparace, dedukce a syntézy. Za stěžejní metodu svého výzkumu si vybral regresní analýzu, která je vhodná a při jejím využití dosáhl dle mínění oponenta stanoveného cíle.

¹ Jelikož se oponent již vyjadřoval k tezi práce, je posudek stručnější.

² Z poslední doby např. http://ec.europa.eu/taxation_customs/business/company-tax/conferences-other-events/eu-corporate-tax-reform-progress-new-challenges_en.

³ Str. 56 oponentované práce, kde autor uvádí další nezávislé proměnné v modelu, což jsou: (1) HDP na obyvatele, (2) podíl průmyslu na HDP, (3) celková efektivní sazba daní placených podniky a za (4) skóre snadnosti založení podniku.

⁴ Str. 50 disertační práce, taktéž str. 11 disertační práce.

⁵ Str. 50 - 53 disertační práce.

⁶ Str. 54 - 70 disertační práce.

Metody práce (i ty neuvedené, ale nasnadě určité použité)⁷ považuji za vhodně zvolené a pro daný výzkum přiměřené a postačující. Autor si stanovil dvě hypotézy, které mu pomohly k naplnění cíle.

Oceňuji Obr. 1⁸, který ilustruje oblast zaměření disertační práce.

Disertační práce je členěna do čtyř kapitol, úvodu a závěru, je logicky postavena a jednotlivé kapitoly na sebe plynule navazují. Text má včetně seznamu použité literatury 96 stran. Práce nemá žádné přílohy, možná v nich mohly být podrobnější výsledky modelu.

Disertační práce je napsána čtivě a srozumitelně, s vhodným zpracováním tabulek a grafů. Text obsahuje vcelku dost „překlepů“⁹.

Seznam použité literatury čítá 88 bibliografických záznamů.

4. Zhodnocení poznatkové základny

Teoretickou bázi následného výzkumu představuje především první kapitola disertační práce¹⁰.

Text kapitoly začíná popisem vlivu inovací na ekonomický růst, vymezením základních pojmů včetně vysvětlení tzv. B-indexu¹¹.

Silné místo kapitoly představuje rovněž rešerše literatury a uvedení obdobných studií. Autor ukazuje na svoji erudovanou znalost problematiky, uvádí kritéria, kterými by se měla vláda řídit při poskytování daňové podpory a také kategorizaci přímé a daňové podpory soukromého výzkumu.

Teoretické zázemí práce tvoří vhodný základ pro aplikační část disertační práce, která je náplní čtvrté kapitoly.

5. Aplikační přínosy práce pro praxi

Čtvrtá kapitola disertační práce¹² přehledně řadí výsledky dosažené z regresního modelu a provedených analýz a výpočtů. Autor prokázal znalost a konkrétní využití této speciální metody¹³.

S autorovými závěry¹⁴ lze souhlasit. Práce může být využita v praxi hospodářské politiky, obsahuje konkrétní návrhy a doporučení¹⁵.

6. Otázky pro autora při obhajobě práce

- a) Proč si autor vybral jako kritérium „Skóre snadnosti založení podnikání“¹⁶? Podle čeho se tento ukazatel konstruuje?
- b) Autor definuje efektivní sazbu daní placených podniky vcelku triviálně¹⁷ bez zahrnutí dalších konstrukčních prvků korporátních daní. Proč si vybral toto pojetí¹⁸?
- c) Rešerše literatury, uváděné obdobné studie a výzkumy, ani seznam použité literatury neobsahují žádného českého autora. Znamená to, že obdobný výzkum v České republice opravdu dosud nikdo neprováděl?

⁷ Je pozoruhodné, že oponent na toto doktoranda upozorňoval ve svém písemném hodnocení jeho tezí disertační práce ze dne 5. 6. 2017.

⁸ Str. 21 disertační práce.

⁹ Viz pozn. pod čarou č. 7.

¹⁰ Str. 13 - 49 disertační práce.

¹¹ Str. 32 a 33 disertační práce.

¹² Str. 71 - 87 disertační práce.

¹³ Nutno podotknout, že oponent v rámci vědecké etiky pokládá výsledky, které nemůže sám zkontrolovat, za korektní.

¹⁴ V disertační práci chybí část „Diskuze“, která je na některých VŠ striktně požadována.

¹⁵ Které samozřejmě (což je pozitivní) mohou být diskutabilní a mohou být náplní rozpravy při obhajobě.

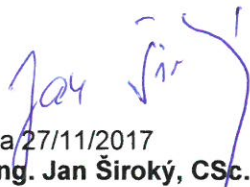
¹⁶ Str. 59, resp. 67 disertační práce.

¹⁷ Str. 58 disertační práce.

¹⁸ Např. European Commission používá ve svých oficiálních dokumentech jiný přístup k vymezení efektivní korporátní daně.

7. Závěrečné zhodnocení

Vzhledem ke splnění cíle práce a k prokázání potřebných znalostí a dovedností (což dokumentuje i seznam publikační činnosti)¹⁸ **doporučuji práci k obhajobě**. V případě jejího úspěšného průběhu **doporučuji autorovi Ing. Petru Svobodovi udělit titul Ph.D.**

Ostrava 27/11/2017

prof. Ing. Jan Šíroky, CSc.

Katedra účetnictví a daní

Ekonomická fakulta VŠB-TU Ostrava

kontakt: jan.siroky@vsb.cz

¹⁸ Celkem 6 článků, z toho 5 v renomovaných periodikách, vč. indexovaných v databázi SCOPUS.

Posudek na disertační práci Ing. Petra Svobody „Vliv daňových pobídek a přímé státní podpory na inovační aktivitu podniků“

doc. Ing. Leoš Vítek, Ph.D.

Oblast zkoumání

Předmětem přeložené práce je analýza vlivu přímých a nepřímých nástrojů státní podpory na inovační aktivitu podniků. Jedná se téma, které je dlouhodobě aktuální, neboť dlouhodobý rozvoj ekonomiky je dominantně tažen technologickým rozvojem, nikoliv kvantitativním nárůstem výrobních faktorů. Všechny vyspělé státy se proto snaží stimulovat inovační aktivitu a využívají k tomu celou řadu nástrojů. Autor práce se snaží s využitím ekonometrického aparátu zjistit, které z nich jsou nejprínosnější. Z tohoto důvodu lze téma označit za vhodně zvolené a aktuální.

Struktura práce

Práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. Autor postupuje od obecného a teoretického vymezení základních pojmů, přes diskusi existující literatury k definici cílů práce a stanovení hypotéz. Dále autor analyzuje data a prezentuje výsledky odhadu regresních modelů. Podrobněji je diskutována situace ve čtyřech zemích, které v realitě vykazují vyšší inovační aktivitu, než by odpovídalo hodnotám odhadnutým regresním modelem. Na závěr autor diskutuje současnou situaci v České republice a formuluje hospodářsko-politická doporučení, která vychází jak ze studia odborné literatury, tak i z výsledků prezentovaných modelů.

Výše popsanou strukturu hodnotím jako vhodnou, přičemž zejména v části věnující se současnému stavu poznání oceňuji značné množství zejména zahraniční literatury, kterou autor nastudoval. V této části také oceňuji to, že literatura zde není prezentována ve formě prostého seznamu, ale výsledky jednotlivých studií jsou komparovány a diskutovány.

Cíle práce a hypotézy

Hlavní cíl práce je zvolen vhodně, stejně jako jeho dekompozice na cíle dílčí, které odpovídají krokům nutným k naplnění cíle hlavního. Hypotézy byly formulovány na základě výsledků většiny empirických studií provedených v této oblasti, proto je lze považovat za vhodné.

Použité metody

V rámci předložené práce použil autor vhodné metody, kdy kombinuje deduktivní přístup (zejména v teoretických kapitolách) s indukcí. V empirické části jsou prezentovány regresní modely založené odhadnuté na průřezových datech, přičemž jako vysvětlovaná proměnná byl zvolen počet trojic rodinných patentů připadající na miliardu dolarů HDP. K zachycení dynamiky procesů by bylo vhodné uvedený přístup rozšířit o analýzu panelových dat, avšak jsem si vědom problému relativně krátkých časových řad, jakož i vysoké heterogenity analyzovaných zemí. Z tohoto důvodu se domnívám, že použitý přístup (průřezová data) je akceptovatelný.

Připomínky

Práci jako celek považuji za zdařilou. Přináší komplexní pohled na sledovanou problematiku, přičemž její výsledky ukazují na často diskutovaný problém nízké efektivity přímé podpory inovační aktivity podniků.

K práci mám několik dílčích připomínek:

- Prezentované empirické modely neberou v potaz vazbu mezi výdaji na základní výzkum (bez ohledu na sektor příjemce) a inovační aktivitou podniků. Z logiky věci by zde nějaká vazba měla existovat.
- Diskuse výsledků regresních modelů měla být podrobnější. Například postrádám hlubší objasnění problému, proč snižování příspěvků na sociální pojištění u vybraných zaměstnanců má negativní dopady na inovační aktivitu. Též by bylo dobré více diskutovat odlišný vliv slev a odpočtů.
- Velikost nepřímé podpory je často odvozována od výše podnikových výdajů na výzkum a vývoj. Práce se bohužel nevěnuje problému, jak jsou tyto výdaje

posuzovány (certifikovány) v jednotlivých daňových systémech. Z hlediska právní jistoty je toto téma pro podniky klíčové (viz ČR).

- Z hlediska přehlednosti by bylo dobré v tabulkách sjednotit počet desetinných míst a oddělovat tisíce mezerou.

Otázka k diskusi:

1. Jak hodnotíte současné nastavení podpory VaV, jejíž výše je vázána na dynamiku růstu soukromých výdajů? Zhodnoťte tento problém i z hlediska administrativních nákladů daňového systému.

Celkové zhodnocení

Předloženou práci považuji za kvalitní a odpovídající požadavkům kladeným na disertační práce. Autor prokázal schopnost samostatné vědecké činnosti, využil značné množství zejména zahraniční literatury a prokázal schopnost aplikovat vhodné vědecké metody. Na základě výše uvedeného **práci doporučuji k obhajobě před příslušnou zkušební komisí pro obhajobu disertací.**

V Praze dne 15. 11. 2017

doc. Ing. Leoš Vítek, Ph.D.

Fakulta financí a účetnictví

Vysoká škola ekonomická v Praze

Vliv daňových pobídek a přímé státní podpory na inovační aktivity podniků

Hlavním cílem předložené disertační práce Ing. Petra Svobody je analyzovat vliv daňové podpory a přímé státní podpory soukromého výzkumu a vývoje a porovnat jejich efektivnost na základě toho, jak přispívají ke zvýšení relevantních výstupů soukromého výzkumu a vývoje. Výzkum byl proveden na datech členských zemí OECD.

Pro účely naplnění hlavního cíle stanovil autor následující 2 hypotézy:

- hypotéza 1 – Daňové pobídky na výzkum a vývoj mají pozitivní vliv na soukromý výzkum a vývoj;
- hypotéza 2 – Přímá státní podpora výzkumu a vývoje nemá pozitivní vliv na soukromý výzkum a vývoj.

Jako hlavní výzkumnou metodu pro dosažení hlavního cíle práce použil autor regresní analýzu, kde jako závislou proměnnou stanovil patentovou výkonnost země jako proměnnou reprezentující výstupy soukromého výzkumu a vývoje.

Autor rovněž stanovil dílčí cíle k naplnění hlavního cíle disertační práce, kterými jsou zpracování literární rešerše, sběr vhodných dat, vytvoření vhodného regresního modelu, interpretace výsledků modelu a jejich porovnání s předcházejícími studiemi, určení států, které vykazují největší kladný rozdíl mezi skutečnou a odhadovanou hodnotou trojic rodinných patentů na mil. USD HDP, identifikovat nejúčinnější konkrétní nástroje ze spektra státní podpory soukromého výzkumu a vývoje, formulovat praktická hospodářsko – politická doporučení na základě výsledků analýzy.

Disertační práce má logickou strukturu, v rámci teoretické části se autor zaměřuje na současný stav poznání v oblasti zkoumané problematiky, konkrétně na vliv inovací na ekonomiku, ekonomické aspekty výzkumu a vývoje, podstatu státní podpory soukromého výzkumu a vývoje, členění přímé a daňové podpory v zemích OECD, trendy v podpoře soukromého výzkumu a vývoje a předchozí výzkumy efektivnosti vládní podpory výzkumu a vývoje. Zde postrádám větší přehled autora o mezinárodních studiích zaměřujících se na vliv inovací na ekonomiku a motivy firem k zavádění inovací, konkrétně například Porterovu hypotézu (environmentální inovace) a její následovníky. Rovněž zde postrádám studie zaměřené na inovace a investice v České republice, například studie Jana Švejnara a Lubomíra Lízala.

Dále autor popisuje cíle, hypotézy, datové zdroje a metody zpracování disertační práce.

Praktická část obsahuje výsledky regresní analýzy, porovnání reálných a modelových hodnot u zemí Japonsko, Švýcarsko a Jižní Korea, výsledky rozšířeného regresního modelu pro analýzu

jednotlivých nástrojů vládní podpory soukromého výzkumu a vývoje a praktická politicko-hospodářská doporučení pro Českou republiku.

Výsledky regresní analýzy potvrdily hypotézu 1 a vyvrátily hypotézu 2.

Autorův vlastní přínos spočívá zejména v provedení regresní analýzy a sestavení regresních rovnic za účelem zjištění vlivu daňové podpory a přímé vládní podpory na soukromý výzkum a vývoj a dále v návrhu podrobných doporučení pro praktickou hospodářskou politiku. S ohledem na autorovu zpracovanou variantní regresní analýzu a konkrétní doporučení pro hospodářskou politiku bych v rámci dalšího výzkumu navrhovala provést predikci možného budoucího vývoje s využitím vytvořených regresních rovnic a porovnáním různých variantních scénářů dalšího vývoje nástrojů vládní podpory soukromého výzkumu, například v České republice.

K formálnímu zpracování práce nemám zásadní připomínky, doporučila bych jediné sjednocení písma ve všech tabulkách – například v tabulkách č. 4 a 11 s ostatními tabulkami v disertační práci.

V rámci rozpravy při obhajobě doporučuji k odborné diskusi následující otázky:

- Autor porovnává období před finanční krizí (2007) a po finanční krizi (2013) s využitím dat zemí OECD. Mezi těmito roky došlo rovněž k rozšíření počtu zemí OECD (počtu použitých pozorování) z 29 na 34 zemí. Mohla mít obecně tato skutečnost či charakter jednotlivých nových členských zemí OECD vliv na výsledky regresní analýzy?
- Autor na straně 66 uvádí seznam nezávislých proměnných vstupujících do regresního modelu. Jednou z nich je i X_4 podíl průmyslu na HDP. Z teoretické části, konkrétně empirických mezinárodních studií str. 17 - 18 vyplývá, že odvětví ICT a rozšiřování internetu má významný podíl na ekonomickém růstu. Může mít dle autora i sektor služeb významný vliv na patentovou výkonnost země?

Autor prokázal dobrou orientaci v problematice a jeho disertační práce je přínosem k dalšímu prohloubení stavu poznání v oboru financí. Přes výše uvedené výhrady a připomínky předkládanou disertační práci doporučuji k obhajobě.

V Olomouci, dne 29. 11. 2017

doc. Ing. Jarmila Zimmermannová, Ph.D.